

Naisten puolelta pitkäaikaissopimuspuolelle

Kun viime kesänä kuuntelin radioselostusta suurista yleisurheilukilpailuista, osui korvaani erityisesti se, että toistuvasti sanottiin »miesten puolella» tapahtuvan yhtä ja »naisten puolella» toista. Kuitenkaan kentällä ei ilmeisesti ollut sukupuolten omia puolikkaita siihen tapaan kuin esim. kirkossa tai yleisessä saunassa on ollut vanhastaan miesten puoli ja naisten puoli. Ennen pitkää kävi ilmi, että kerrottavaa oli myös »poikien puolelta» ja »tyttöjen puolelta». Ei mutkattomasti puhuttu vaikkapa miesten korkeushypyn voittajasta tai tyttöjen aitajuoksun tuloksista, sen sijaan hoettiin vetelää ilmaisukaavaa »miesten puolella», »tyttöjen puolella».

Aikakauslehdessä arvioitiin urheiluasioita näin:

1. »Reijo Ståhlberg voittanee kuulantyyönnön, jos vain tervehtyy, ja naisten puo-

lella useimmissa lajeissa löytyy selvä voittajasuosikki.» — Tämänkin voisi sanoa tiiviimmin: -- ja useimmissa naisten lajeissa on selvä voittajasuosikki.

Vastaavantapaista ilmaisua näkee nykyään tiuhaan myös teksteissä, jotka kertovat pörssin ja liikeyritysten eri alojen toiminnoista. Joitakin esimerkkejä sanomalehdistä:

2. »Obligaatio*puolella* tehtiin useita miljoonakauppoja. -- Teollisuusosakkeiden *puolella* nousijoita oli tiistaina laskijoita enemmän.»

3. »Osake*puolella* vaihtolukemat jäivät enimmäkseen melko pieniksi. Kuponki*puolella* kaupankäynti oli sitä vastoin melko vilkasta.»

4. »Nousun kärjessä olivat HOP ja KOP pankkiryhmästä ja Stockmann kaupan *puolella*. Teollisuus*puolella* noteerattiin niin ikään useita nousuja.»

5. »Elintarvike*puolella* eniten myyntiään lisäsi tuoretavaraosasto.»

6. »Osuuskauppojen *puolella* kauppa kävi keskusliikkeen tapaan parhaiten maatalouden ja päivittäistavaran *puolella*.»

Esimerkeissä on adessiivimuotoa *puolella* (4. esimerkissä kerran ablatiivimuotoa *puolella*) käytetty semanttisesti senkaltaisissa yhteyksissä, jollaisia ei Nykysuomen sanakirjan perusteellisessa *puoli*-sanana artikkelissa mainita. Kyseinen käytäntö on siitäkin päätellen melko nuorta. Etenkin puheessa *puolella*-ilmauksen avulla voidaan vähin vaivoin väljästi erotella tarkasteltavien asioiden eri ryhmiä tai lohkoja. Tuntuu kuitenkin siltä, että ainakin täsmällisyyteen ja tiiviyyteen pyrkivässä kirjallisessa esityksessä muut ilmaisutavat ovat monesti suositeltavampia. Niinpä edellisten esimerkkien tilalla seuraavat vaihtoehdot olisivat nasevampia:

(2) Obligaatioista tehtiin useita miljoonakauppoja. -- Teollisuusosakkeista tiistaina useammat nousivat kuin laskivat.

(3) Osakkeiden vaihtoluvut jäivät enimmäkseen melko pieniksi. (Vielä ytimekkäämmin: O. vaihto jäi e. m. pieneksi.) Kuponkien kauppa oli sitä vastoin melko vilkasta.

(4) -- Stockmann kauppayrityksistä.

Teollisuudessa noteerattiin niin ikään useita nousuja.

(5) Elintarvikealalla lisäsi eniten myyntiään tuoretavaraosasto.

(6) Osuuskaupoissa kuten keskusliikkeessäkin kävi parhaiten maatalous- ja päivittäistavaroiden kauppa.

Uutta *puolella*-muotia tapaa satunnaisemmin hyvin monenlaisista yhteyksistä. Usein näyttäisi jokin muu ilmaisutapa olevan lyhempi ja luontevampi. Mainitsen vielä joitakin lehtikielestä poimittuja esimerkkejä parannusehdotuksineen:

7. »Tanskalaiset naiset tekevät itsemurhia eniten Pohjolassa, mutta miesten *puolella* Suomessa on synkin tilanne, ilmenee Nordisk Medicin -lehdessä olleesta tutkimuksesta.» Par. -- mutta miehistä suomalaiset --. (Referoitaessa tilastotietoja on tuskinn välttämätöntä puhua tilanteen synkkyydestä.)

8. »-- ajan säästöllä on tulevaisuudessa entistä enemmän merkitystä, kun junankäyttäjiksi vallataan henkilöitä yksityisautoilun *puolella*.» Par. -- kun junankäyttäjiksi houkutellessa yksityisautoilijoita.

9. »[Pienoiskiväärillä] ei saa ampua muuta kuin riekkoja ja oravia riistan *puolella* sekä ns. vahinkolintuja.» Par. -- riekkoja ja oravia riistaeläimistä sekä ns. vahinkolintuja.

10. »Tarve siellä [kehitysmaissa] on valtava, ja myös tuulipumppujen *puolella* riittää runsaasti kilpailijoita.» Par. -- ja myös tuulipumppualalla --.

11. »Raakaöljyn hinnan mahdollinen aleneminen on myös pitkäaikaissopimus*puolella* saanut liikkeelle vilkkaan spekulatiiviyöryn.» Par. -- aleneminen on viritänyt vilkasta spekulointia myös pitkäaikaissopimuksista.

Monet *puolella*-tapauksista ovat sellaisia, joissa näkee ja varsinkin takavuosina näki kyllästymiseen saakka ilmausta *kohdalla*. Lieneekö käymässä niin, että kun kielenhuollon kovistelu on vähentänyt *kohdalla*-postposition yletöntä suosiota, niin tilalle osaksi tunkee *puolella* (joskus *puolella*), joka liittyy postpositiomaaisesti substantiivin perään tai peräti liimautuu siihen yhdysosaksi? Joka tapauksessa on ilmeistä, ettei

Kielemme käytäntö

puolella-ilmauksen lisääntyvästä viljelystä koidu yleiskielellemme pelkästään etua. Saman asian ajaa usein napakammin jokin sijapäätte tai muuten konkreettimmin muotoiltu ilmaisutapa.

PAAVO PULKKINEN